

Kutsehaiduse õppeasutusi

Rapla rajoonis

koost. Veebruar 1976

10 lk



Kutsehariduse õppeasutusi Rapla rajoonis  
(alates 1920. aastatest)

Ahto Kennik

Tuntumaks kutsehariduse keskuseks Rapla rajoonis on olnud Kehtna, kus aegade jooksul on töötanud mitmeid õppeasutusi.

Aastal 1925 asutati Kehtnas 2-aastase õppeajaga gümnaasiumil baseerunud Kehtna Kõrgema Kodumajanduskool, mille ülesandeks sai nõuandjate ja õpetajate ettevalmistamine kodunduse erialadel. Koolis arendati välja kolm osakonda: kodunduse, kodutööstuse ja aian-duse osakond.<sup>1</sup> Õpilasteks neil aladel olid üksnes tütarlapsed.

Kehtna Kõrgem Kodumajanduskool oli asutamisest saadik riigikool, alludes 1. aprillini 1935 Põllutööministeeriumile, sellest peale Haridusministeeriumile. Tööd alustati agronoom Aleksander Araku juhatusel Kehtna riigimõisas. 1937. aastal, seoses kutseharidusõppeasutuste seaduse kehtestamisega ning kutsehariduse jaotamisega kahte astmesse, muudeti Kehtna Kõrgem Kodumajanduskool kesk- ja kutsekeskkoolil põhinevaks kõrgema astme kodumajanduskooliks. Õppeaeg pikenes kolme aastani.

Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooliga ühise juhataja-direktori all töötasid kodanlikus Eestis veel Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli 1-aastase õppeaja<sup>gy</sup> kõrgema astme kodunduse-eriklass ja Kehtna Kodunduskeskkool.

Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli kodunduse-eriklass asutati perenaiste 6-kuulise talve- ja suvekoolina Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli juurde viimase asutamisel. 1937. aastal muudeti see vastavalt "Kutsehariduslike õppeasutuste seadusele" üldalmainitud nimetusega eriklassiks, kuhu võeti vastu üldharidusliku keskkooli lõpetanuid. Eriklassi lõpetamine võimaldas keskharidusega noortel astuda kõrge-

<sup>1</sup> Kutseharidus Eestis. Tallinn, 1938, lk. 442.



masse kodumajanduskooli (võrdsetel alustel kodunduskeskkooli lõpetanutega). Soovi korral anti eriklassi lõpetanud tütarlastele pärast 10-kuulist praktikat koduabilise tunnistus.

1932. aastal asutati Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli juurde Kehtna Kodumajanduskeskkool, mis 1. augustist 1937 nimetati ümber Kehtna Kodunduskeskkooliks.<sup>2</sup> Õpilasiks võeti 6-klassilise algkooli lõpetanud tütarlapse. Õppeaeg kestis kolm aastat. Lõpetanuile omistati nn. õppinud perenaise kutse ja neile anti sellekohane tunnistus.

Vastavalt nende koolide profiilile hõlmas õppeplaani üldhariduslike ainete kõrval selliseid kodumajandusele iseloomulikke õppeaineid nagu kangakudumine, kodu korrashoid koos pesupesemisega, rüüvastus ühes kodukäsitööga, lastehoid ja -kasvatus, tervishoid, toitmiseõpetus ja dieteetika, toiduaineteõpetus ühes toiduvalmistamisega, konservimine, aiandus, mesindus, sordiaretus jt.

Õpilaste arv Kehtna koolides kodanliku korra tingimustes ei saanud kasvada suureks. 1939/40. õppeaastal oli Kehtna Kõrgemas Kodumajanduskoolis 85, Kehtna Kodunduskeskkoolis 62 ja Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli kodunduse-eriklassis 20 õppijat. Kuni 1940. aastani (kaasa arvatud) lõpetas Kõrgema Kodumajanduskooli 268, kodunduse-eriklassi 140 ja kodunduskeskkooli 144 tütarlast.<sup>3</sup> Kodanliku aja lõpul juhatas neid kooli Villem Sõerd.

1940. aasta sotsialistlik revolutsioon tõi muudatusi õppetöösenisesse korraldusse. Kaotati õppemaks, vastuvõtu- ja võistluseksamid. Õppeplaani võeti täiendavalt nõukogude konstitutsioon ja vene keel. Uutele alustele viidi klassiväline kasvatustöö. 1. aprillist 1941 allutati Kehtna koolid Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaadile. Sama aasta juunis, seoses kutsehariduse õppeasutuste

---

<sup>2</sup> "Riigi Teataja" 1937, nr. 73, art. 604.

<sup>3</sup> Arvutatud ENSV ORKA f. 1108 (Haridusministeerium), nim. 6, s.-ü. 55, lehed 426, 429, 432, 434 ja 437; f. R-6 (Eesti NSV Põllutöö Rahvakomissariaat), nim. 1, s.-ü. 270, leht 829 andmeil.



Üldise reorganiseerimisega, kujundati Kehtna Kõrgem Kodumajanduskool ümber 3-aastase õppeajaga kõrgemaks õppeasutuseks - Kehtna Majapidamisinstituudiks.<sup>4</sup> Vastu taheti võtta keskkooli lõpetanud. Kehtna Kodunduskeskkooli osakondade baasil kavatseti moodustada tehnikumid - 2-aastase õppeajaga majapidamistehnikum ja 3-aastase õppeajaga aiandustehnikum. 1941. aastal plaaniti kumbagi tehnikumi vastu võtta 30, Kehtna Majapidamisinstituuti 40 õpilast.

Olukorra muutis Suure Isamaasõja algus ja Eesti NSV okupeerimine fašistlike vägede poolt. Kehtna Majapidamisinstituut ja tehnikumid jäid avamata. Kuna okupatsioonivõimud taaskehtestasid kodanluseaegsed kooliseadused, jätkasid Kehtna koolid tegevust selleaegse profiili ja nimedega. Õppetegevust alustati 1. novembril 1941. Õpilaste vähesuse tõttu ei avatud enam kõrgema astme kodunduse-eriklassi.

1942. aastal viisid okupatsioonivõimud läbi kutsehariduse süsteemi ümberkorraldamise. Seoses sellega kujundati Kehtna Kodunduskeskkool 2-aastase õppeajaga kõrgemaks kodumajanduskooliks, mis hakkas pöhinema gümnaasiumi alamastmel ja keskastme kutsekoolil. Senine Kehtna Kõrgem Kodumajanduskool muudeti kodunduse ja kodutööstuse osakondade osas Kodumajandusinstituudiks. Aianduse osakonna baasil avati samas Aiandusinstituut. Mõlemas instituudis kehtestati 2-aastane õppeaeg. Nõutavaks eelhariduseks oli gümnaasium. Kui õppetegevuslikult oli kumbki instituut iseseisev õppeasutus, siis majanduslikult moodustasid Kehtna koolid ühe õppeasutuse. Ühine oli ka internaat. Kodumajandusinstituuti ja Kõrgemat Kodumajanduskooli jäid juhatama Villem Sõerd, Aiandusinstituudi juhatajaks sai dr. Aleksander Siimon. Aiandusinstituuti astus neidude kõrval ka meesõpilasi. 1943/44. õppeaastal (seisuga 31. detsember) oli Kehtna Kõrgemas Kodumajanduskoolis 43, Kehtna Kodumajandusinstituudis 65, Aiandusinstituudis 47 õpilast.

---

<sup>4</sup> "Eesti NSV Teataja" 1941, nr. 60, art. 962.



Pärast Eesti NSV vabastamist fašistlikust okupatsioonist jätkas Kehtnas A.Siimoni juhtimisel tegevust Kodumajanduse Instituut. 1944/45. õppeaastal oli siin 55 õpilast. Tegutses kaks osakonda: kodunduse osakond 29 ja kodutööstuse osakond 26 õpilasega.<sup>5</sup> Esimesel kursusel oli õpilasi 26, teisel 15 ja kolmandal 14.

Kehtna Kodumajanduse Instituut lõpetas tegevuse 1947. aastal. Eelviimase kursuse 15 õpilast viidi üle vastavatud Tartu <sup>Õpetajate</sup> ~~Pedagoogi-~~ ~~lise~~ Instituuti, mille järgmisel aastal lõpetasid õpetaja kutsega.

Kõrgem Kodumajanduskool reorganiseeriti sõja järel vastavalt esimesel nõukogude aastal kavandatule Kehtna Kodumajandustehnikumiks. 1. märtsil 1945 oli siin 75 õpilast.<sup>6</sup> Erialaks oli endise profiili kohaselt kodumajandus. 1947. aastal reorganiseeriti õppeasutus Kehtna Põllumajandustehnikumiks.<sup>7</sup> Kehtnas töötas <sup>tehnikum</sup> 1948. aasta oktoobrini, mil see viidi üle Ravilasse, kus hakkas töötama kohaliku põllumajanduskooliga ühistes ruumides. Eesti NSV kollektiviseeritud põllumajanduse vajadusi arvestades muudeti ka õppeasutuse profiili ning 1949. aastal lõpetanud tütarlapsed said juba noorem-agronoomi kutse.

Asudes Raviläs (endises Kose rajoonis) kandis õppeasutus kuni 1955. aastani Kehtna Põllumajandustehnikumi nime, koolitades tütarlapsi põllumajandusliku raamatupidamise erialal. Selle, tütarlastele sobiva eriala avamise järel kasvas tehnikumi õpilaste arv märgatavalt, ulatudes suurimana 1956/57. õppeaastal 214-le. Nimeetatud 1955. aastal ümber Ravila Põllumajandustehnikumiks, tegutses õppeasutus veel kolm aastat ning lõpetas oma tegevuse 1958. aastal.

Ravila (end. Kehtna) Põllumajandustehnikumi lõpetas 432 õpilast (6 lendu). Neist lõpetas 94 kodumajanduse erialal (5 lendu, kõik Kehtnas), 63 põllunduse erialal (2 lendu) ja 275 põllumajandusliku

<sup>5</sup> ENSV ORKA, f. R-10, (Eesti NSV MN Statistika Keskvalitsus), nim. 10, s.-ü. 2, leht 5.

<sup>6</sup> Sealsamas, leht 29.

<sup>7</sup> ENSV ORKA, f. R-6 (Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium), nim. 8, s.-ü. 694, leht 1.



raamatupidamise erialal (6 lendu).<sup>8</sup>

Kehtna Kodumajandustehnikumi, Kehtna Põllumajandustehnikumi ja ja Ravila Põllumajandustehnikumi õpilaste (seisuga õppeaasta algul) ning lõpetanute arv aastail 1944-1958<sup>9</sup>

| Õppeaasta  | 1944/45 | 1945/46 | 1946/47 | 1947/48 | 1948/49 | 1949/50 | 1950/51 |
|------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Õpilasi    | 75      | 62      | 89      | 101     | 103     | 89      | 126     |
| Lõpetanuid | 19      | 26      | 23      | 26      | 24      | -       | 117     |

  

| Õppeaasta  | 1950/51 | 1951/52 | 1952/53 | 1953/54 | 1954/55 | 1955/56 | 1956/57 |
|------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Õpilasi    | 90      | 87      | 115     | 141     | 158     | 180     | 214     |
| Lõpetanuid | 39      | 26      | 23      | 31      | -       | 32      | 46      |

1948. aastal rajati Kehtnasse 2-aastase õppeajaga Eesti Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riiklik Kool, mille bilanssi anti lahkunud tehnikumi kogu inventar. Kooli programm oli koostatud nii, et õpilased omandasid tehnikumi ulatuses ettenähtud teadmised ning said tehnik-organisaatori diplomi. Hiljem reorganiseeriti ~~Eesti~~ Kolhooside juhtiva kaadri ettevalmistamise kool 3-aastase õppeajaga Kolhooside Esimeeste Ettevalmistamise Põllumajanduskeskkooliks. See alustas õppetööd 1. novembril 1951 kolme kursusega, kokku 130 õpilasega.<sup>10</sup> Õpilasteks võeti vastu 7-klassilise eelharidusega isikuid, kes omasid juba kolhoosijuhtimise kogemusi - kolhooside esimehi, aseesimehi, põllutööde brigadire, farmijuhatajaid, juhatuse liikmeid ja revisjonikomisjonide esimehi. Lõpetajad omandasid riigieksamite sooritamise järel nooremagronoomi kutse ja diplomi ühes kõigi õigustega, mis olid ette nähtud põllu-

<sup>8</sup> Arvutatud ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10 leiduvate õppeasutuste statistiliste algaruannete andmetel.

<sup>9</sup> Kasutatud samu allikaid, mis viite 8 puhul.

<sup>10</sup> ENSV ORKA, f. R-6, nim. 5, s.-ü. 63, lehed 246-247.



majandustehnikumide lõpetanutele.

Kolhoosiesimeeste keskkool saatis ellu seitse lendu kokku 515 lõpetanuga.<sup>11</sup> Kooli~~l~~direktorina töötas mõned aastad majandusteadlane Ilmar Jürisson, praegune Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi direktor. Alates 1956/57. õppeaastast enam uusi õpilasi vastu ei võetud ja 1958. aastal lõpetas õppeasutus tegevuse. Kooli varad, nagu õppehooned, elumajad ja materiaal-tehnilised väärtused anti üle 1956. aastal rajatud Vabariiklikule Nõukogude-Parteikoolile.

Tänapäevani tegutsev Vabariiklik Nõukogude-Parteikool hakkas ette valmistama laia profiiliga spetsialiste agronoomia erialal. Esimese lennu andis kool 1958. aastal. Ajavahemikul 1958-1975 on selle kooli lõpetanud 16 lendu, kokku 1161 organisator-agronoomi, organisator-zootehnikut ja organisator-ökonomisti.

1966. aastal avati<sup>Kehtna</sup> kohaliku sovhoosi baasil praegugi tegutsev Kehtna Näidissovhoostehnikum. Selle rajamise põhjustas vajadus tehnik-mehaanikute järele maaparandustööde mehhaniseerimise erialal. Järgmisel aastal avati ka agromelioratsiooni ja 1973. aastal hüdroamelioratsiooni eriala.

Õppeasutuse avamisel võeti vastu 104 õpilast. 1969. aastaks see arv kasvas 369-le, 1974/75. õppeaastal oli 324 õpilast.

Esimene lend lõpetas Kehtna Näidissovhoostehnikumi 1970. aasta kevadel. Kokku on aastail 1970-1974 lõpetanud tehnikumi 373 maaparanduse tehnik-mehaanikut ja agronoom-melioraatorit.<sup>12</sup>

Kehtna Näidissovhoostehnikum on ~~2~~saasiks Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi seakasvatuse osa-

---

<sup>11</sup> Arvutatud ENSV ORKA, f. R-10, nim. 10 leiduvate õppeasutuste algaruannete andmetel.

<sup>12</sup> Arvutatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu Statistika Keskvalitsuse dünaamiliste ridade andmetel.



konnale. Tehnikumi baasil töötab Keskharidusega Põllumajanduskaadri Kvalifikatsiooni Tõstmise Kool, kus 2-kuulistel kursustel täiendavad oma teadmisi vabariigi majandite spetsialistid ja brigadirid.

Rohkem kui poole sajandi vältel on eesti noortele kutsehariduslikke teadmisi põllumajanduse erialadel andnud Vigalas paiknenud õppeasutus.

1920. aastal alustas Vigalas tegevust 2-aastase õppeajaga Vigala Põllutöökool, mille juurde 1932. aastal asutati ka aianduse-mesinduse eriklass (samuti 2-aastase õppeajaga). Kool põhines 6-klassilisel algkoolil. Algul võeti vastu nii poeg- kui tütarlapsi, hiljem (kodumajanduslike koolide arenemisega) muutus ainult meesõpilaste kooliks. 1. juulist 1938 nimetati Vigala Põllutöökool koos aianduse eriklassiga Vigala Põllundus- ja Aianduskooliks.<sup>13</sup> 1939/40. õppeaastal oli põllunduskoolis 35 ja aianduskoolis 23 õpilast. Kuni 1940. aastani (kaasa arvatud) lõpetas põllunduskooli 256, aianduskooli 67 õpilast.<sup>14</sup>

Kaheaastase põllundus- ja aianduskoolina tegutses Vigala õppeasutus ka esimesel nõukogude aastal. 1940/41. õppeaastal ulatus kooli õpilaste arv 51-le.<sup>15</sup> Põllumajanduslike õppeasutuste ümberkorraldamise plaanides 1941/42. õppeaastaks taheti nõukogude võimu poolt Vigalas ellu kutsuda 3-aastase õppeajaga tehnikum põllunduse ja aianduse erialadega. Selle praktilist elluviimist takistas fašistlik okupatsioon.

Okupatsiooni aastail tegutses Vigalas kodanluseaegsete seaduste ja õppeplaanide alusel Põllundus- ja Aianduskool, 1942/43.

<sup>13</sup> "Riigi Teataja" 1938, nr. 59, art. 584.

<sup>14</sup> ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 54, lehed 35 ja 36; f. R-6, nim. 1, s.-ü. 270, leht 827.

<sup>15</sup> ENSV ORKA, f. R-14, (Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaat), nim. 1, s.-ü. 798, leht 1171.



Õppeaastal oli põllunduskoolis 36 ja aianduskoolis 34 õpilast.

Põllundus- ja Aianduskoolina jätkati tegevust ka pärast sõda. Eesti NSV Ministrite Nõukogu korralduse alusel avati kool 1. oktoobrist 1944. 1947. aastal muudeti õppeasutus Aiandus- ja Mesinduskooliks. Suurendati õpilaste vastuvõttu, eriti mesinduse osakonda, mistõttu õpilaste arv kasvas ja ulatus 1951/52. õppeaastal 163-le.<sup>16</sup> NLKP Keskkomitee 1953. aasta septembripleenumi otsuste järel reorganiseeriti õppeasutus põllumajanduse mehhaniseerimise kooliks ja anti 1954. aasta jaanuaris üle Eesti NSV Kultuuriministeeriumi Kutsehariduse Peavalitsuse alluvusse. Siin nimetati õppeasutus Põllumajanduse Mehhaniseerimise Kooliks nr. 9. Alustati traktoristide-masinistide ettevalmistamist, mis on jäänud kooli profiiliks tänaseni. Suurendati õpilaste vastuvõtmist ja üksnes järgneva kaheksa aasta jooksul (1954-1961) andis kool vabariigi põllumajandusele 1972 traktoristi, kombainerit ning laia profiiliga traktoristi-masinisti.<sup>17</sup>

Seoses koolisüsteemi üldise reorganiseerimisega muudeti Viigala Põllumajanduse Mehhaniseerimise Kool nr. 9 1. jaanuarist 1963 Maakutsekooliks nr. 29. Ehitati uusi õppe- ja tootmishooneid, mis võimaldas veelgi suurendada õpilaste vastuvõtukontingenti. 1. jaanuari 1966 seisuga oli Maakutsekoolis nr. 29 kokku 356 õpilast. Rapla rajoonist pärit silmapaistva eesti revolutsionäri Mihkel Aitsami mälestuse jäädvustamiseks nimetati Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega 12. augustist 1966 Maakutsekool nr. 29 Mihkel Aitsami nimeliseks Maakutsekooliks.<sup>18</sup> 1975. aastal ava-

<sup>16</sup> ENSV ORKA, f. R-6, nim. 8, s.-ü. 672, leht 139.

<sup>17</sup> Arvutatud ENSV ORKA, f. R-1941, nim. 4, s.-ü. 250, leht 167; s.-ü. 282, leht 83; s.-ü. 305, leht 19; s.-ü. 331, leht 18; s.-ü. 347, leht 127; s.-ü. 364, leht 120; s.-ü. 387, leht 44; s.-ü. 407, leht 109 andmetel.

<sup>18</sup> Eesti NSV Ministrite Nõukogu Kutsehariduse Peavalitsuse arhiiv, nim. 10, s.-ü. 163, leht 80.



ti ka kutsekeskkooli klassid ning kool kannab nüüd Mihkel Aitsami nimelise Kutsekeskkooli nime. Kutsekeskkooli õppegruppides valmistatakse 3-aastase õppeaja jooksul ette laia profiiliga traktoriste-masiniste, maakutsekooli õppegruppides 1-aastase õppeajaga traktoriste-masiniste.

Lühemat või pikemat aega on praeguse Rapla rajooni territooriumil tegutsenud veel Purila Karjatalitajatekool, Kuusiku Kontrollassistendite Kool, Orgita Kodumajanduskool ja Rapla Põllumeeste Kool.

Purila Karjatalitajatekool asutati 1925. aastal erakoolina eesmärgiga ette valmistada oskustööjõude karjamajanduse alal. Asukohaks sai Purila mõis. Vastu võeti 6-klassilise algkooli lõpetanud. Õppetöö kestis ühe aasta (42 õppenädalat). Esimesel nõukogude aastal avati eraõppeasutuste likvideerimise seaduse põhjal suletud Purila Karjatalitajatekooli asemel 7. augustist 1940 sama nimega Harju Maavalitsuse poolt ülalpeetav kool.

Õpilaste arv Purila Karjatalitajatekoolis oli suhteliselt väike, näiteks 1939/40. õppeaastal 12 ja 1940/41. õppeaastal 18 õpilast.<sup>19</sup> Kool lõpetas tegevuse 1944. aastal. Oma 19 tegevusaasta jooksul lõpetas kooli kokku ligikaudu 180 noort (a. 1926-1941 - 130, 1942.a. - 22?, 1943.a. - 15?, 1944.a. - 13?).

1926. aastal avati Kuusiku riigimõisas õppeajaga kool, 2-aastase mis 1930. aastani kandis Kuusiku Karjakasvatuskooli, seejärel Kuusiku Karjakontrollassistendite Kooli ning 1. juulist 1938 Kuusiku Kontrollassistendite Kooli nime. Vastu võeti 6-klassilise algkooli lõpetanud. Õppetegevus kestis oktoobrist maini, 25 õppenädalat. 1938/39. õppeaastal ulatus õpilaste arv 75 inimesele. Kuni 1939.

<sup>19</sup> ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 54, leht 84; f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, leht 117.



aastani (incl.) lõpetas kooli 241 õpilast.<sup>20</sup> 1940. aastal paigutati õppeasutus ümber Säreve riigimõisa, kus tegutses veel mõnda aega Kuusiku (Säreve) Kontrollassistendite Kooli nime all. Fašistliku okupatsiooni ajal toodi Kuusikule üle ja töötas siin lühemat aega <sup>põllumajandustehnoloogilise koolina alustava</sup> Põllunduskeskkooli juures asunud traktorijuhtide eriklass.

Endise Orgita mõisa härrastemajas alustas 1928. aastal tegevust 1-aastase õppeajaga Orgita Kodumajanduskool. Õppetöö algas tavaliselt 15. jaanuaril ja kestis detsembrini. Sellise korra tingis aianduse õpetamine, milles kõik praktilised tööd tegid õpilased. Vastu võeti 6-klassilise algkooli lõpetanud ja vähemalt 16 aasta vanuseid tütarlapsi. Esimesel nõukogude aastal (1. veebruarist 1941) muudeti kool 1-aastaseks majapidamiskooliks. Õpilaste arv püsis 20-30 vahel. 1940/41. õppeaastal oli koolis 28 õpilast.<sup>21</sup> 1941. aastal toimunud sõjategevuses hävisid täielikult Orgita Majapidamiskooli hooned koos inventari ja õppeseadmetega. Uus samalaadne kool avati Läänemaal Uuemõisas.

Mõned aastad tegutses Raplas 1.veebruaril 1937 põllumajandusliku rahvakoolina avatud Rapla Põllumeeste Kool. Õppetöö toimus kohaliku keskkooli ruumes üks kord nädalas à 5 tundi, kokku 120 tundi õppeaastas (septembrist aprillini).<sup>22</sup> 1938/39. õppeaastal oli siin 46 õpilast. Analoogilised koolid töötasid aastail 1942-1944 põllundusõpilastekoolide nime all lühemat aega veel Kuusikul, Märjamaal ja Vigalas.

<sup>20</sup> ENSV ORKA, f. R-14, nim. 1, s.-ü. 798, leht 116.

<sup>22</sup> Kutseharidus Eestis. Tallinn 1938, lk. 170.

<sup>20</sup> ENSV ORKA, f. 1108, nim. 6, s.-ü. 54, lehed 71-74